

जागतिक महिला दिन : एक उत्सव, एक संघर्ष !

आई, वहीण, पत्नी, लेकीस महिला दिनाच्या शुभेच्छा !

जागतिक महिला दिन, जो ८ मार्च रोजी साजरा केला जातो, हा दिवस महिलांच्या कष्टाची, बलिदानाची, संघर्षाची आणि त्यांच्या अभूतपूर्व यशाची ओळख म्हणून महत्त्वाचा ठरतो. या दिवशी, संपूर्ण जगभर महिलांचे योगदान आणि त्यांच्या समोर असलेल्या विविध आव्हानांची दखल घेतली जाते. महिला केवळ घरातील कामकाजासाठीच नाही, तर समाज, शिक्षण, विज्ञान, कला, तंत्रज्ञान, उद्योग आणि विविध इतर क्षेत्रांत देखील महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावत आहेत.

वर्षानुवर्ष महिलांना त्यांच्या हक्कांसाठी लढावे लागले. त्यांनी समाजातील प्रचलित रूढी, भेदभाव आणि अन्यायकाराविरुद्ध आवाज उठवला. महिलांच्या हक्कांसाठी लढलेल्या इतिहासाच्या पिढ्यांपासून ते आजपर्यंत विविध सामाजिक, राजकीय आणि आर्थिक क्षेत्रांतील महत्त्वपूर्ण बदल घडवले गेले आहेत. या दिवशी, आपण महिलांच्या संघर्षाला मान देत, त्यांना अधिक सन्मान आणि न्यायपूर्ण अधिकार मिळवून देण्यासाठी प्रयत्न करायला हवे. महिलांना शिक्षणाच्या क्षेत्रात, व्यवसायात आणि समाजाच्या विविध अंगांत अधिक संधी मिळाव्यात यासाठी सरकार आणि नागरिक दोघांनीही एकत्र येऊन कार्य केले पाहिजे. महिला दिन केवळ एक उत्सव नाही, तर तो एक गंभीर जागरूकतेचा दिवस आहे. महिलांच्या योगदानाला सलाम देताना, आपण त्यांच्या हक्कांसाठी आणि त्यांच्या सामाजिक, आर्थिक, मानसिक आणि शारीरिक आरोग्याच्या संदर्भातील समस्यांवर विचार करणे आवश्यक आहे. प्रत्येक महिला, तिच्या कामामुळे आणि कष्टामुळे, समाजाच्या प्रगतीत महत्त्वपूर्ण योगदान देत असते. सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे, जागतिक महिला दिन हा एक संकल्प दिवस असावा. हा दिवस महिलांच्या समानतेसाठी, त्यांच्या सशक्तीकरणसाठी आणि सर्व स्तरांवरील महिलांच्या हक्कांसाठी जागरूकता वाढवण्याची एक संधी असावी. यामुळे महिलांचा आवाज आणखी दृढ होईल, आणि समाजात त्यांना सन्मानाने आणि समानतेने वाचवता येईल.

महिलांच्या संघर्षाची कहाणी :- महिलांनी गेल्या शंभर वर्षांमध्ये विविध क्षेत्रांमध्ये मोठे कार्य केले आहे. राजकारण, विज्ञान, कला, साहित्य, क्रीडा आणि अनेक अन्य क्षेत्रांमध्ये त्यांनी आपला ठसा निर्माण केला आहे. भारतीय महिलांची उदाहरणे घेतली तरी, इंदिरा गांधी, सरोजिनी नायडू, मीराबाई चावू, कल्पना चावला यांसारख्या दिग्गज महिलांनी आपल्या कष्ट आणि संघर्षाने इतिहास रचला आहे.

समाजाच्या बदलत्या गरजा :- आजकाल महिला शिक्षण, रोजगार, आरोग्य, समजातील हिंसा विरुद्ध लढा अशा अनेक बाबींमध्ये महत्त्वपूर्ण योगदान देत आहेत. महिला सक्षम झाली तर समाज सक्षम होतो' हा संदेश आता एक आदर्श बनला आहे. महिलांच्या मागणीसाठी तसेच त्यांच्या हक्कांसाठी होणाऱ्या संघर्षास समजाच्या प्रगतीत महत्त्वाची भूमिका बजावतात।

महिला दिन साजरा करणे :- जागतिक महिला दिन साजरा करताना आपल्याला महिलांच्या कार्याची कदर करण्याबरोबरच, त्यांच्या समतुल्य संधीची आवश्यकता देखील लक्षात ठेवावी लागेल. हा दिवस महिला सशक्तीकरणाच्या दृष्टीने एक प्रेरणा देणारा असावा,

ज्यामुळे महिलांना त्यांच्या स्वप्नांनुसार जगण्याची संधी मिळेल. महिलांना समानता आणि सन्मान मिळाव्यास, समाजाचा प्रगतीचा मार्ग अधिक सुकर होईल.

महिला दिनाचा इतिहास :- जागतिक महिला दिनाच्या सुरुवातीची गोष्ट ८ मार्च १९०८ ला न्यूयॉर्क शहरात घडली. त्यावेळी १५ हजार महिला कामाच्या ठिकाणी सुधारणा, मतदान हक्क आणि चांगल्या काम काजी परिस्थितीच्या मागणीसाठी रस्त्यावर उतरल्या. त्यांना विरोध करण्यात आला, पण त्यानंतर या आंदोलकांच्या आवाजाचा प्रभाव वाढला।

दुसऱ्या महिला काँग्रेसमध्ये जर्मनीतील क्लारा झेटकिन यांच्या नेतृत्वाखाली एका जागतिक महिला दिनाच्या स्थापनेसाठी ठराव मांडला गेला. त्याच वर्षी, १९११ मध्ये पहिला जागतिक महिला दिन साजरा करण्यात आला होता, जरी तो विविध देशांमध्ये विविध तारखांना साजरा केला गेला. १९७७ साली संयुक्त राष्ट्रसंघाने ८ मार्चला जागतिक महिला दिन म्हणून घोषित केले, आणि त्यानंतर हा दिवस जागतिक स्तरावर साजरा केला जायला लागला।

महिला दिन कसा साजरा होतो :- आजच्या काळात ८ मार्च हा दिवस महिलांच्या प्रेरणादायक कार्यांचे आणि त्यांच्या सशक्ततेचे प्रतीक बनला आहे. जगभरातील प्रत्येक देशात विविध कार्यक्रमे, चर्चासत्रे, उपक्रम आणि रॅली यांचे आयोजन केले जाते. काही ठिकाणी महिलांना सन्मानित करून, त्यांचे कार्य गौरवले जाते. शिक्षण, विज्ञान, क्रीडा, कला, राजकारण अशा विविध क्षेत्रांमध्ये महिलांची विशेष कामगिरी दाखवली जाते. तसेच, हा दिवस महिलांच्या अधिकारांबद्दल जागरूकता वाढवण्यासाठी सुद्धा महत्त्वाचा ठरतो. महिलांवरील हिंसा, लैंगिक शोषण, समान वेतन इत्यादी मद्दुद्यांवर अधिक चर्चा केली जाते. संपूर्ण अमेरिका आणि युरोपसहित जवळजवळ संपूर्ण जगभरातील स्त्रियांना विसाव्या शतकाच्या सुरुवातीपर्यंत मतदानाचा हक्क नाकारलेला होता. या अन्यायाविरुद्ध स्त्रिया आपापल्या परीने संघर्ष करीत होत्या. १८९० मध्ये अमेरिकेत म तदानाच्या हक्कासंदर्भात ब्रदर नॅशनल अमेरिकन सफ्रेजिस्ट असोसिएशन स्थापन झाले।

१९१० साली कोपर्नहेगन येथे भरलेल्या दुसऱ्या आंतरराष्ट्रीय समाजवादी महिला परिषदेत, ८ मार्च १९०८ रोजी अमेरिकेतील स्त्री-कामगारांनी केलेल्या ऐतिहासिक कामगिरीच्या स्मरणार्थ, ८ मार्च हा 'जागतिक महिला-दिन' म्हणून स्वीकारावा असा जो ठराव क्लाराने मांडला, तो पास झाला।

काळाच्या ओघात केवळ 'चूल आणि मूल'

एवढीच मर्यादित कामे न करता स्त्रियांनी या चाकोरीतून मुक्त झाले पाहिजे असा उदारमतवादी विचार समाजाने स्वीकारला असला तरी देखील लौकिक अर्थाने स्त्रियांवरच्या जबाबदाऱ्या आणि सामाजिक बंधने अजून तशीच आहेत. या वर्षी हा दिवस 'अँकसलरेंट अँक्शन' या थीमखाली साजरा केला जाईल. २०२५ ची ही थीम तरुण महिला आणि मुलींना बदलाचे प्रतिनिधी म्हणून सक्षम करण्यावर आणि हवामान न्याय आणि डिजिटल समावेश यासारख्या नवीन आव्हानांना प्रतिसाद देण्यावर भर देण्यात आलेली आहे. वानगीदाखल दिल्ली जाणारी गर्गी, मैत्रेयी, लोपामुद्रा आणि उभयभारती अशी काही उदाहरणे वगळता प्राचीन काळात देखील स्त्रियांच्या चरित्र गौरवाची फारशी उदाहरणे आपल्याला आढळत नाहीत. भारतीय समाज आणि भारतीय संस्कृती आणि त्यातील व्यवस्थेचा डोलारा सांभाळणारी व त्यासाठी सतत कार्यरत असणारी स्त्री ही हिंदू स्त्रीची साधारण प्रतिमा आपल्या डोळ्यांसमोर उभी राहते.

ग्रामीण महिला आणि स्वातंत्र्य :- ग्रामीण स्त्रियांना संधी आणि स्वातंत्र्याचा अभाव, मर्यादित संसाधने यांचा सामना करावा लागतो. याशिवाय चालीरीतीच्या ओझ्याखाली ग्रामीण जीवनाचा गाडा ओढत त्यांना संसार करावा लागतो. ग्रामीण भागात स्त्रियांचे मनुष्यबळातील प्रमाण केवळ २१ टक्के एवढेच आहे. आणि या वास्तवाला अनेक घटक कारणीभूत ठरतात. परिणामी अर्ध्यांहून अधिक स्त्रिया या मुख्य प्रवाहात न समाविष्ट होता दुर्लक्षित राहतात. परिणामी आपल्या देशाची उत्पादक शक्ती वाया जाते आणि अपिपरिमित हानी होते.

बदलाच्या शोधातली ग्रामीण स्त्री :- ग्रामीण भागातील स्त्रियांचे प्रश्न आज सुटले आहेत असे नाही, पण पूर्वीपेक्षा परिस्थितीत किती तरी बदल होत आहेत. तात मानेन जगू पाहणाऱ्या या स्त्रीला आधार देणे आणि शहर व गावातील स्त्री जीवनातील दरी कमी करणे ही आज काळाची गरज आहे.

महिला चळवळीच्या कार्याचा आढावा घेताना एक गोष्ट जाणवते की, जे काही संघर्ष आणि लढे झाले ते प्रामुख्याने शहरी स्त्रियांच्या प्रश्नांशी निगडित होते आणि कार्यकर्त्यां प्रामुख्याने शहरी भागात राहणाऱ्या मध्यमवर्गीय पांढरपेशा स्त्रिया होत्या. परित्यक्तांचे प्रश्न, हुंडाबळी, कुटुंबातील अत्याचार हे प्रश्न शहर आणि ग्रामीण भागात सारखेच जटिल आहेत. पण त्याही पुढे जाऊन ग्रामीण स्त्रीचे काही जीवनावश्यक प्रश्न आहेत. त्याचा अधूनमधून काही महिला चळवळींनी विचार केला तरी थेट गाभ्यालाच भिडण्याचे कार्य झाले नाही आणि शहरी चळवळींशी ग्रामीण स्त्रियांच्या प्रश्नांचा सांधा फारसा जुळला गेला नाही. शहरी स्त्रियांपेक्षा ग्रामीण स्त्रीच आयुष्य अधिक शारीरिक कष्टांचे आहे. घरकाम, स्वच्छता, स्वयंपाक ही तर नेहमीची कामे आहेतच. पाणी भरणे हे तर प्रामुख्याने बाईंचे काम. उन्हाळ्याच्या दिवसात खोल गेलेल्या विहिरीच्या कडेकपाऱ्यांवर उभ्या राहिलेल्या मुली, तरुण स्त्रिया, वृद्धा जेव्हा पाणी भरण्यासाठी हंडे, कळशा घेऊन चार-पाच मैलांची पायपीट पाण्यासाठी करताना वृत्तपत्रांतील फोटोत दिसतात, तेव्हा आपल्यालाच घरातला नळ सोडल्यावर हवे तितके पाणी वापरण्याच्या आपल्या वृत्तीची लाज वाटते. कष्ट आणि वेळ दोन्ही इतक्या मोठ्या प्रमाणात

खर्च होऊनही राग आणि कडवटपणाचा भाव त्यांच्या चेहऱ्यावर दिसत नाही. स्वतःची शेती असेल तर शेतकरी स्त्रीला शेतावरची कष्टाची कामे नेहमीच करावी लागतात. शिवाय कुक्कुटपालन, दूधदूभत्याची व्यवस्था ही कामे बहुधा बायकांची असतात. शेतमजूर म्हणून दुसऱ्यांच्या शेतावर राबणाऱ्या स्त्रियांनाही पुरुषांपेक्षा कमी मजुरी मिळते आणि आर्थिक शोषणालाही तोंड द्यावे लागते. गरीब घरातून मुलीचे शिक्षणही लवकरच थांबते आणि अल्पवयात बाळंठपणे, कुपोषण, अनारोग्य यांच्याशी त्यांना सामना करायला लावणे याही गोष्टी सर्वसामान्य आहेत. काळाच्या ओघात ही परिस्थिती बदलण्याचे अनेक प्रयत्न झाले. त्यात ग्रामीण स्त्रियांचाही सिंहाचा वाटा आहे. यातल्या काही प्रयत्नांचा मागोवा घेतला तर होणारे आशादायक बदल दिसून येतील.

ग्रामीण भागातील स्त्रियांचे प्रश्न आज सुटले आहेत असे नाही, पण पूर्वीपेक्षा परिस्थितीत किती तरी बदल होत आहेत. शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येच्या तुलनेत शेतकरी स्त्रियांच्या आत्महत्येचे प्रमाण कमी आहे. त्यामागच्या अनेक कारणांत परिस्थितीशी चिचवणे जुंजण्याचे स्त्रीचे सामर्थ्य आहे. गरिबातल्या गरीब घरातील मुलीही आज शिक्षणासाठी घरापासून दूर राहून शिक्षण घेण्याच्या खटपटीत दिसतात. अल्पवयातील लग्नाचे प्रमाणही तुलनेने कमी झाले आहे. तात मानेन जगू पाहणाऱ्या या स्त्रीला आधार देणे आणि शहर व गावातील स्त्री जीवनातील दरी कमी करणे ही आज काळाची गरज आहे.

महिला दिनानिमित्त भारतातील या प्रभावी महिलांचा परिचय असलाच पाहिजे :-

राजमाता जिजाबाई शहाजी भोसले :- ह्या मराठा साम्राज्याचे संस्थापक छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या आई होत्या. त्यांना राजमाता, राष्ट्रमाता, जिजाबाई किंवा जिजाऊ म्हणून संबोधले जाते. राणी लक्ष्मीबाई :- शौर्य, देशभक्ती आणि राष्ट्रवादाचे प्रतीक. राणी लक्ष्मीबाईंच्या अदल वचनबद्धतेमुळे त्या भारतीय इतिहासात प्रेरणा आणि शक्तीचे प्रतीक बनल्या आहेत.

सावित्रीबाई फुले :- या भारतातील एक अग्रणी समजसुधारक होत्या, विशेषतः १९ व्या शतकात महिला शिक्षणात त्यांच्या महत्त्वपूर्ण भूमिकेसाठी ओळखल्या जातात. १८४८ मध्ये त्यांनी आणि त्यांचे पती, ज्योतिराव फुले यांनी पुण्यातील पहिली मुलींची शाळा स्थापन करून सामाजिक परंपरा मोडल्या. सावित्रीबाईंनी महिलांसाठी शिक्षणाचा प्रचार करण्यासाठी, त्यांच्या हक्कांसाठी वकिली करण्यासाठी आणि भेदभावाला आव्हान देण्यासाठी आपले जीवन समर्पित केले.

विजयालक्ष्मी पंडीत :- त्या संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या

आमसभेच्या पहिल्या भारतीय आणि जगातील पहिल्या महिला अध्यक्ष होत्या.

अहिल्याबाई होळकर :- यांचा जन्म चोंडी येथे झाला. त्या १८ व्या शतकातील मालव्यातील प्रमुख राणी होत्या. त्या त्यांच्या सर्वनशील शासन आणि सार्वजनिक कल्याणासाठी समर्पणासाठी प्रसिद्ध होत्या.

सरोजिनी नायडू :- भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील एक प्रमुख व्यक्तिमत्त्व, त्यांनी स्वातंत्र्य मिळवून देण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावली. १९२५ मध्ये भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसच्या अध्यक्षा होणाऱ्या पहिल्या भारतीय महिला म्हणून, त्यांनी निर्भयपणे राष्ट्रीय स्वातंत्र्यासाठी युद्धाचा घेतला.

किरण बेदी :- भारतीय पोलिस सेवेतील एक अग्रणी म्हणून जन्मलेल्या किरण बेदी यांनी अधिकारी पदावर रज्जु होणाऱ्या पहिल्या महिला म्हणून इतिहास रचला. पोलिस सेवेतील सुधारणांमध्ये अग्रेसर आणि तुर्ग सुधारणांमध्ये प्रभावी बदल घडवून आणणे हे त्यांच्या उद्देश्येनीय कामगिरीचे वैशिष्ट्य आहे. बेदी यांच्या नियुक्तीमुळे पोलिसीमध्ये एक परिवर्तन घडले, कार्यक्षमता आणि जबाबदारी वाढली.

बेगम हजरत महल :- अवघेच शासक नवाब वाजिद अली शाह यांच्या पत्नी बेगम यांनी ब्रिटीशांकडून कोणतेही उपकार किंवा भत्ते स्वीकारण्यास नकार दिला. बेगम यांनी त्यांचा सेनापती राजा जैलाल सिंग यांच्या मदतीने ब्रिटीश ईस्ट इंडिया कंपनीशी शौर्याने लढा दिला.

मदर तेरेसा :- यांचा वारसा त्यांच्या आयुष्याच्या पलीकडे पसरला आहे, त्यांच्या अथक सेवेमुळे त्यांना १९७९ मध्ये नोबेल शांतता पुरस्कारासह अनेक पुरस्कार मिळाले. मिशनरीज ऑफ चॅरिटीद्वारे त्यांचे ध्येय व सेवा चालते. जागतिक महिला दिन हा केवळ महिलांचा सन्मान करण्याचा दिवस नाही, तर त्यांना समाजात समान अधिकार मिळवून देण्याचा दिवस आहे. या दिवसाच्या माध्यमातून आपण महिलांच्या कार्याची कदर करायला हवी आणि त्या क्षेत्रात अधिक प्रगती साधण्यासाठी त्यांना योग्य संधी देण्यासाठी प्रयत्न करायला हवेत. एकत्र येऊन, प्रत्येक व्यक्तीला समान हक्क देणारा समाज निर्माण करणे हेच महिला दिनाचे खरे महत्त्व आहे.

उंबरा ओलांडून घराला मंदिर बनवणारी लक्ष्मी आहे ती संसाराचा गाडा चालवणारी देहाऱ्यातील माऊली आहे ती अशी माऊली तुट्याविणा व्यर्थ सारं काही महिला दिनाच्या शुभेच्छा !

— बंदकांत सरस्वती प्रकाश शोळेके, तहसीलदार, बीड

पान १ वरून पुढे...

'भ्रष्ट राजकारणी...

समांतरता दर्शवत, सर्वोच्च न्यायालयाने ब्रिटिश राजकारणी एडमंड बर्क यांचे शब्द उद्गूढ केले, सामान्यतः भ्रष्ट लोकांमध्ये स्वातंत्र्य जास्त काळ टिकू शकत नाही, आणि भ्रष्टाचाराचे चांगले दस्तऐवजीकरण झालेले परिणाम असूनही तो कायम आहे याबद्दल खेद व्यक्त केला. बन्सल यांची याचिका फेटाळून लावताना, सर्वोच्च न्यायालयाने भ्रष्टाचाराच्या प्रकरणांमध्ये उतरकचूर जामीन मंजूर करण्यासाठी कठोर निकष ठेवले आणि असा निर्णय दिला की जर न्यायालयाला प्रथमदर्शनी असे आढळून आले की अर्जदाराला गुन्हात चुकीच्या पद्धतीने गोवण्यात आले आहे किंवा आरोप राजकीयदृष्ट्या प्रेरित किंवा धुल्लूक आहेत तरच अपवादामुक्त परिस्थितीत जामीन मंजूर केला पाहिजे. बन्सल यांचा खटला या निकषांची पूर्तता करत नाही, असे स्पष्ट करून जामीन नाकारण्याचे समर्थन केले. भ्रष्टाचार प्रतिबंधक कायदांमधील खटला चालवण्यासाठी लाचेची प्रत्यक्ष देवाणघेवाण आवश्यक नाही, असे खंडपीठाने पुढे स्पष्ट केले. या निकालात असे म्हटले आहे की जे सरकारी कर्मचारी थेट लाच घेत नाहीत तर मध्यस्थ किंवा दलालांमार्फत लाच घेतात आणि ज्यांच्याशी त्यांचे अधिकृत व्यवहार आहेत किंवा असण्याची शक्यता आहे अशा व्यक्तींकडून मौल्यवान वस्तु स्वीकारतात ते देखील दंडनीय आहेत. तक्रारदाराच्या पत्नीच्या सरपंचपदाच्या कार्यकाळात सुरू झालेल्या विकास प्रकल्पांचे ऑडिट करण्यासाठी बेकायदेशीर लाच मागितल्याचा आरोप ऑडिट इन्स्पेक्टर बन्सल यांच्यावर आहे. सरकारी वकिलांच्या म्हणण्यानुसार, सह-आरोपी पृथ्वी सिंगने बन्सलच्या वतीने लाच घेतल्याचा आरोप आहे.

बीड एमआयडीसीबाबत...

आ. संदीप क्षीरसागर यांनी महाराष्ट्र राज्याचे उद्योगमंत्री ना. उदय सामंत यांची भेट घेतली आहे. दरम्यान याविषयी ना.सामंत यांनी सकारात्मक

पान १ वरून पुढे...

प्रतिसाद देत लवकरच सविस्तर बैठक लावण्याचे सांगितले आहे.

माजी आमदार धोंडेंनी...

बऱ्याच गावात दडपशाही आहे. धस यांच्या आष्टीमध्ये बंडू धोंडे नावाच्या व्यक्तीचे दीड लाखांचे ७० लाख झाले आहे. बंडू धोंडे यांनी स्वतः पोलिस अधीक्षकांकडे तक्रार दिली आहे. पण कारवाईच झालेली नाही. पोलिसांनी सतीश भोसले आणि त्याच्या गैंगवर आता मकोका लावला पाहिजे, अशी मागणी भीमराव धोंडे यांनी केली. मुख्यमंत्र्यांची भेट घेणार.

आष्टी, पाटोद्यामधील बेकायदेशीर सावकारकीला बळी पडलेल्यांची यादी माझ्याकडे आहे. शिरूरमधील लोकांनी त्यांची यादी मला द्यावी. मी मुख्यमंत्र्यांना लवकरच याबाबत भेटणार आहे. यासाठी एक शिष्टमंडळ तयार करून भेटणार असल्याचे भीमराव धोंडे यांनी सांगितले.

आदित्य एज्युकेशन...

मान्यता मिळाली असून समंजस करार झालेला आहे. या कार्यशाळेचा विद्यार्थ्यांना डहन्स नेटवर्किंग, व्ह्यूअल लर्निंग टूलस आणि कटिंग एज टेक्नॉलॉजी बद्दलची ऍडव्हान्स माहिती या लॅब द्वारे विद्यार्थ्यांना मिळणार आहे. तसेच अधिाथ्यांचे प्रात्यक्षिक तांत्रिक नॉलेज प्रगत करण्यासाठी मदत होणार आहे.

या कार्यशाळेचे शैक्षणिक आणि औद्योगिक क्षेत्रातील नॉलेज याम धील दुवा भरून निघणार आहे. ही कार्यशाळेची परवानगी मिळवण्यासाठी आदित्य अभियांत्रिकी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉक्टर पंकज कडू यांनी संस्थेचे

मुख्य प्रवर्तक सुभाषचंद्रजी सारडा, संचालक डॉ.आदित्य सारडा, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ परभणीच्या कार्यकारी सदस्या तथा आदित्य शिक्षण संस्थेच्या संचालिका डॉ. आदिति सारडा यांच्या मार्गदर्शनाखाली प्रयत्न केले. इतर महाविद्यालयाचे विभाग प्रमुख आणि प्राध्यापक यांनी परिश्रम घेतले.

जाहीर प्रगटन

मा. श्रीमती डी.के. पाटील साहेब ०६ वे सह दिवाणी न्यायाधीश, क. स्तर, बीड यांच्या न्यायालयात
किरकोळ दिवाणी अर्ज ३०६/२०२५, धरमसिंग विरुद्ध निरंक अर्जदार :- १) धरमसिंग पि. नारायणसिंग ठाकूर, वय ६४ वर्षे धंदा शेती, रा. कटकर्पुरा, जुनी भाजीमंडई, अशोक टॉकीज जवळ, बीड ता. जि. बीड २) सुरज पि. धरमसिंग ठाकूर वय ३५ वर्षे धंदा व्यवसाय रा. सदर विरुद्ध निरंक

मागणी अर्ज: बॉम्बे रेग्युलेशन अॅक्ट १८२७ चे कलम २ नुसार वारस प्रमाणपत्र (Heirship Certificate) मिळणे बाबत.

वरील अर्जदारा यांनी या न्यायालयात मयत नांम शोभाबाई. धरमसिंग ठाकूर यांचे वारस असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र मिळवण्यासाठी अर्ज केला आहे.

ज्याअर्थी मयत नांम शोभाबाई ध्र. धरमसिंग ठाकूर रा. कटकर्पुरा, जुनी भाजीमंडई, अशोक टॉकीज जवळ, बीड ता जि.बीड यांचा मृत्यू दिनांक : १९.११.२०२४ रोजी सूर्या मल्टीस्पेशलिटी हॉस्पिटल क्रिटीकल केअर युनिट, बीड ता.जि.बीड येथे झाला. अर्जदार क १ हे मयताचे पती आहेत. अर्जदार क २ हा मयताचा मुलगा आहे. मयतास सदर अर्जदारांशिवाय इतर कुणीही वारस नाही.

वरील अर्जदारांना मयताचे मृत्यूनंतर शासकीय व निमशासकीय कामाकरीता सदर वारस प्रमाणपत्राची आवश्यकता आहे असे अर्जदार यांनी अर्जात नमुद केलेले आहे. त्याअर्थी सर्व जनतेस कळविण्यात येते की, सदरहु अर्जदार व गैरअर्जदार सदरहु मयताचे वारस नव्हेत असे कोणास समजाविण्याचे असेल तर हया जाहिनान्यांच्या तारखेपासुन एक महिन्याचे आत त्यांनी या कोर्टांत हजर होवून आपल्या हरकती कळवाव्यात आणि या लेखावरुन असे कळविण्यात येते की, जर सदरहु मुदतीत कोणी योग्य हरकती न दाखविल्या तर सदरहु कोर्ट सदरहु अर्जदार हयांचे हक्काबद्दल लागलीच पुरावा घेवुन, त्यांचा हक्क शाबीत दिसल्यास त्यांना सदरहु मयत शोभाबाई ध्र. धरमसिंग ठाकूर यांचे वारस असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र देण्यात येईल याची नोंद घ्यावी.

आज दिनांक ०७/०३/२०२५ रोजी माझ्या सहोने न न्यायालयाच्या शिक्ष्यानिशी दिले. सदर प्रकरणाची पुढील तारीख दिनांक २२/०४/२०२५. (अॅड. खाडे एस.डी. यांच्या मार्फत)

आदेशावरून. (स्वाक्षरीत) अधीक्षक दिवाणी न्यायालय, क.स्तर, बीड

(स्वाक्षरीत) क.लिपीक **शिवका**

जाहीर प्रगटन

मा. श्रीमती पी डी चव्हाण ४ थे सह दिवाणी न्यायाधीश, क. स्तर, बीड यांच्या न्यायालयात
किरकोळ दिवाणी अर्ज ४०५/२०२५, गणपती पि. देविदास म्हेंने व इतर विरुद्ध निरंक अर्जदार :- १. गणपती पि. देविदास म्हेंने, वय - ५४ वर्षे, धंदा - शेती, रा. नाळवंडी, ता. जि. बीड, २. अभिमान पि. देविदास म्हेंने, वय - ५२, वर्षे, धंदा - शेती, रा. नाळवंडी, ता. जि. बीड, ३. बांतो पि. देविदास म्हेंने, वय - ४२, वर्षे, धंदा -शेती, रा. नाळवंडी, ता. जि. बीड, ४. कंताबाई प्र. आसाराम म्हेंने, वय - ६४ वर्षे, धंदा - घरकाम, रा. नाळवंडी, ता. जि. बीड, ५. भगवत पि. आसाराम म्हेंने, वय - ३३, वर्षे, धंदा - शेती, रा. नाळवंडी, ता. जि. बीड, ६. शांताबाई प्र. केरबा ढो, वय - ६१, वर्षे, धंदा - घरकाम, रा. सुलतानपुर ता. माजलगाव, जि. बीड, ७. संगिता प्र. महादेव शिंदे वय - ५३, वर्षे, धंदा - घरकाम, रा. पिरपेखेड ता. वडवणी, जि. बीड, ८. संजिवणी प्र. महादेव जाले, वय - ४८, वर्षे, धंदा - घरकाम, रा. त्रिमुती कॉलनी, पाण्डु, ता. माजलगाव, जि. बीड ९. सुनिता प्र. मोरखनाथ काळे, वय - ४५, वर्षे, धंदा - घरकाम, रा.स्वप्नपुर्ती हाउसिंग सोसा. स्पान रोड, विखली, पुणे ४११ ०६२ (अर्जदार हे भारतीय आहेत)

विरुद्ध निरंक

मागणी अर्ज:- बॉम्बे रेग्युलेशन अॅक्ट १८२७ चे कलम २ नुसार वारस प्रमाणपत्र मिळणे बाबत

वरील अर्जदार यांनी या न्यायालयात मयत देविदास गणपती म्हेंने यांचे वारस असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र मिळवण्यासाठी अर्ज केला आहे.

ज्याअर्थी मयत देविदास गणपती म्हेंने यांचा मृत्यू दिनांक २५.०६.२०१८ मौजे नाळवंडी ता. जि. बीड येथे झाला असून अर्जदार क १ ते ३ हे मयताचे मुले असून अर्जदार क ४ ही मयताची सुन म्हणजे मयत मुलगा आसाराम देविदास म्हेंने यांची पत्नी आहेत तर अर्जदार क ५ हा मयताचा नातू म्हणजे अर्जदार क ४ चा मुलगा आहे. अर्जदार क ६ ते ९ या मयताच्या विवाहीत मुली आहेत. हे मयताचे कायदेशीर वारस आहे.

वरील अर्जदारास शासकीय व निमशासकीय कामाकरीता व इतर कार्यालयीन उपयोगाकरीता वारस प्रमाणपत्राची आवश्यकता आहे. त्याअर्थी सर्व जनतेस कळविण्यात येते की, सदरहु अर्जदार सदरहु मयताचे वारस नव्हेत असे कोणास समजाविण्याचे असेल तर हया जाहिनान्यांच्या तारखेपासुन एक महिन्याचे आत त्यांनी या कोर्टांत हजर होवून आपल्या हरकती कळवाव्यात आणि या लेखावरुन असे कळविण्यात येते की, जर सदरहु मुदतीत कोणी योग्य हरकती न दाखविल्या तर सदरहु कोर्ट सदरहु अर्जदार हयांचे हक्काबद्दल लागलीच पुरावा घेवुन, त्यांचा हक्क शाबीत दिसल्यास त्यांना सदरहु मयत देविदास गणपती म्हेंने यांचे वारस असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र देण्यात येईल याची नोंद घ्यावी. आज दिनांक ०६ मार्च २०२५ रोजी माझ्या सहोने न न्यायालयाच्या शिक्ष्यानिशी दिले.

सदर प्रकरणाची पुढील तारीख दि. १५ एप्रिल २०२५ (अॅड. एम डी धोंडे यांच्या मार्फत)

आदेशावरून. (स्वाक्षरीत) अधीक्षक दिवाणी न्यायालय, क.स्तर, बीड

(स्वाक्षरीत) क.लिपीक **शिवका**

प्रेरणा व एकाकीने फुलली माझी कविता : स्वःअनुभव

साहित्य वाचन, लिखाण यापासून मी कोसोदूर होते. ग्रामीण भागात जेवतेम हजार लोकांच्या वस्तीत माझा जन्म झाला. माहेरी असतांना जेवतेम शिक्षण व घराततून बाहेर पडण्यास मज्जाव त्यामुळे बाहेरचे जग काय असते, व्यवहार काय असतो याची तसुभरही कल्पना मला त्यावेळी नव्हती. गोषा पध्दत म्हणायला हरकत नाही. अशा घरात आम्ही पाच बहिन भावंड वाढलो. त्यात माझ्याबाबतीत सर्वांचाचा डावा विचार असल्याने मी फारशी लाडाकौडात न वाढता नकोशी प्रमाणेच माझे बालपण गेले.

तशी लहानपणापासूनच मला वाचनाची भारी आवड आई वडील हे ग्रामीण भागातील, जरा बुरसटलेल्या विचाराचे असल्याने माझी शिक्षणाची आवड मात्र मनातल्या मनातच मुरल्या गेली त्याला उच्च शिक्षणाचे धुमारे मात्र फुटलेच नाही. वडील जुन्या काळातील चौथी शिकलेले अशिक्षित आई यामुळे घरात जी वाचन संस्कृती हवी ती कधीच मिळाली नाही. वाचन लिखाणाचा गंधही नसल्याने माझे शिक्षण फक्त चौथीपर्यंत झाले व काही काळापुरते तरी शिक्षणाचे दरवाजे माझ्यासाठी बंद झाले शिक्षणाची उर्मी उरात दाटून यायची पण आई वडिलांच्या कडक शिस्तीमुळे तोंडातून ब्र काढण्याचा अधिकार नव्हता. गावात चौथीपर्यंत शाळा पण या शाळेचा उबरा मी चौथीनंतर ओलांडला नाही. सा-या मास्तरांचे माझ्या वडीलाच्या किराणा दुकानात खाते असल्याने ते मला फक्त पुढील रंगात ढकलायचे. क. का, की, कशी आहे याची मला अक्षर ओळखही नव्हती. चौथीला मात्र बोर्डाची परिक्षा असल्याने वाद्य नावाचे मास्तर खूप कडक आले त्यांनी सांगितले शाळेत आल्याशिवाय हजरी लागणार नाही. तेव्हा मला या अक्षरांची मोडकी तोडकी ओळख झाली आणि मला ढकलपास करण्यात आले.

मला वाचनात येत नसले तरी अडखळत का होईना वडिलांच्या घरी किराणा दुकान असल्याने काही रद्दीमध्ये पेपर यायचे त्यातील वृत्तपत्र मी काढून वाचायची पण लिहीता मात्र येत नव्हते. कधी कधी आईला मोडक्या तोडक्या शब्दात बातम्या वाचून दाखवाचे तर कधी कामाच्या वेळेते पेपर वाचत बसले तर आई घर डोक्यावर घेऊन पेपर हिसकावून घ्यायची व म्हणायची मोठी कलेक्टर होणार कांग जा शेण जमा करून आण पावसाळा जवळ आला चुलीसाठी जळतन होईल. ती खूप रागवायची कधी मारही खावा लागायचा तरीही मी चोरून वृत्तपत्र वाचायची. ही परिस्थिती जास्त काळ टिकली नाही लहानपणीच माझे लग्न झाले वाटले होते इकडे तरी शिक्षणाची संधी मिळेल पण सासरी तर यापेक्षाही वेगळेच वातावरण होते. सासरी आल्यावर वाटायचे पुढील शिक्षण घ्यावे, वृत्तपत्रे, मासिके वाचावे असे खूप वाटायचे पण घरात नकळखत चुकून जरी कधी हातात एखादे वृत्तपत्र दिसले तर पतिराज खूप संतापायचे, प नको ते टोचून बोलायचे नाही ऐकले तर सांगायचे बायकांनी पुस्तके पेपर मासिके असे काही वाचू नये, शिक्षण घेऊ नये, यामुळे बायका बिघडतात, नव-याच्या डोक्यावर मिरि वाटतात.

मी मात्र मनातील इच्छा दडपून टाकायची. गप्पा मारण्यात टाईमपास करायचे. जे स्वतःला आवडायचे नाही ते मात्र मन मारून करावे लागायचे पण माणसाच्या भविष्यात पुढे काय वाढून ठेवले हे मात्र कुणाला कळत नाही. कालचक्राच्या लाटेने सौम्य धक्का दिला आणि माझ्या सोबतचे एक रथाचे चाक अचानक निखळून पडले. कधीही घराचा उंबरठा न ओलंडणारी समाजाच्या भरल्याबाजारात पाय रोवून लढण्यासाठी सिध्द झाली. नाविलाजाने वास्तवात मन मारत, सामाजिक बाजारात कधी भीतीने, कधी लाजेने, कधी दबावने वागू लागले नको त्या कडू-गोड आठवणींचे घोट पीत, मात्र मग माझे जगणे सुरु झाले लढा माझा एकटीचा नव्हता. घरात असलेल्या कुटुंबाचाही होता.

आजमितीला माझा १ काव्यसंग्रह २ कथासंग्रह २ ललितलेख संग्रह प्रकाशित झाले असून २ पुस्तके प्रकाशनाच्या वाटेवर आहे. अनेकांच्या प्रेरणा अनू माझी मुलगी मनिषा हिचे सहकार्य, एकाकी स्वाभावामुळे माझी कविता फुलत गेली.

-बेबीसरोज अंबिलवाडे, जिल्हा माहिती कार्यालय, बीड

संघर्षातून शिखराकडे

बीड जिल्हातील कन्येची आंतरराष्ट्रीय स्तरावर योग भरासी

प्राचीन चंपावती नगर म्हणजेच आजचा आपला बीड जिल्हा बालाघाट डोंगररांगेच्या नजीक असलेले छोटेशे गाव म्हणजे तळेगाव होय. याच तळेगावात उद्याची आंतरराष्ट्रीय योग खेळाडू घडेल असे कदापि कोणालाही वाटले नसेल. श्रीमती डॉ. राधा तांबे यांचा जन्म तळेगाव या छोट्याशा गावात झाला. घरची पार्श्वभूमी फारशी उत्तम नव्हती, आई वडील दोघेही शेतकरी आणि शेती हाच उदरनिर्वाहाचे साधन होते. श्रीमती राधा तांबे या परिवारात ज्येष्ठ कन्या आहेत, पूर्वपार चालत आलेली आपली परंपरा जी सर्वश्रुत आहे ती म्हणजे, मुलींचा जन्म म्हणजे असंख्य बंधनातच असतो मग ते सासर असो की माहेर असो. श्रीमती तांबे यांनी प्राथमिक शिक्षण गावातच केले आणि माध्यमिक शिक्षण बीड येथे झाले. लहानपणापासून त्यांना घरची काम करावी लागत त्यातच स्वतःचे शिक्षण पाहून उरलेल्या वेळी शेतातील कामे पाहणे अशा रीतीने त्यांचे बालपण व्यतीत झाले.

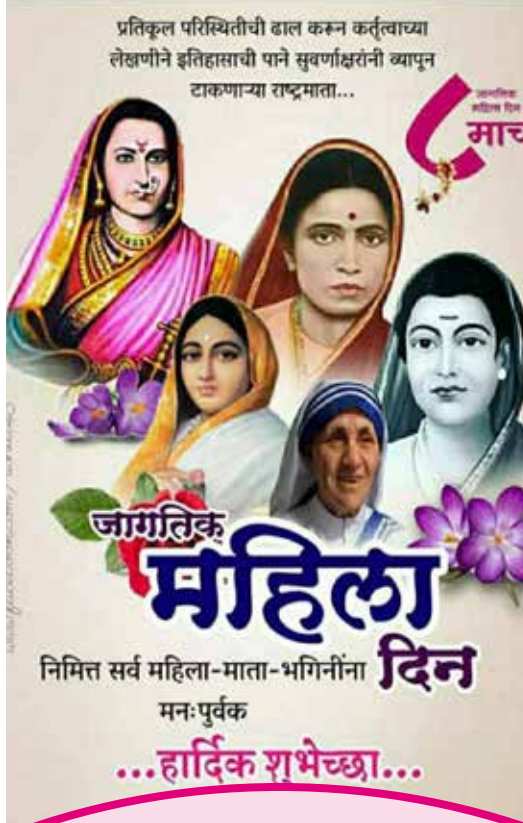
ते म्हणतात ना, स्त्री म्हणून जन्माला येणार एवढं सोपं असतं का ? लहानपणापासून बंधनात राहणं तिच्याच नशिवात असतं का ? पुढे कमी वयातच त्यांचे लग्न झाले व शिक्षणात पर्यायाने पुरता लगाम लागला. संसारा च्या गाड्यात कुठल्याही स्त्रीला जसा आपल्या आवडीनिवडीवर ब्रेक लावावा लागतो हे तितकच खरे आहे .पुढे चूल आणि मुल हेच त्यांचे जीवन बनून गेले. काही वर्ष सुखाची गेली पुढे आयुष्यात जीवनाला कलाटणी देणारी दुःखद घटना उज्वळायची पट्टी आली. जी क्वचित स्त्रीच्या वाटचाला येते.पुढे पर्यायाने त्यांना उपजीविका भागवण्यासाठी वगणव करावी लागली.एक माता आपल्या पुत्राच्या उज्वल भविष्यासाठी झगडणार नाही असे कदापि होऊ शकत नाही. श्रीमती तांबे यांना दोन पुत्र आहे यांच उज्वल भविष्य घडवणे अशी प्रचंड जिमेदारी त्यांच्या खांद्यावर येऊन पडली. प्रसंग एवढा बिकट होता की कितीही सक्षम व्यक्ती त्यातून बाहेर पडू शकली नसते. मात्र ती स्त्रीच असते आपले दुःख उरात लपवून आपल्या मुलासाठी आयुष्य खपवते. अशाच श्रीमती राधा तांबे त्यांच्यापैकी एक आहेत.

हजारो फुल चाहिये एक माला बनाने के लिए, हजारो दिपक चाहिये एक आरती सजाने के लिए, हजारो बूट चाहिये समंदर बनाने के लिए, पर एक स्त्री काफ़ी है घर को स्वर्ग बनाने के लिए.

वेळेसप्रसंगी त्यांनी अनेक कामे केली जसे की मुलांच्या शिकवणी घेतल्या, महिलांचे पार्लर चालवले, रांगोळी चे क्लासेस असे अनेक लहान सहान काम त्यांनी केले. परंतु ते म्हणतात ना हर चाह मे कुछ ना कुछ राह जरूर निकलती है. श्रीमती तांबे यांची डेस्टिनी वेगळीच होती कारण प्रत्येक पवित्र आत्म्यामागे ईश्वरचा आशीर्वाद असतो पुढे घडले असेकी काही कारणास्तव त्यांची वजन वाढत होते ,म्हणून जवळच असलेल्या ज्येष्ठ शिक्षिका त्यांची मैत्रीण त्यांनी तांबे यांना योग करण्यास सांगितले. पुढे त्यांना योगाची एवढी प्रचंड आवड निर्माण झाली की त्यांनी योगामध्ये एम ए योगशास्त्र पदविका मिळवली. तसेच नॅचरोपॅथी आणि डायटेशियन मध्ये पदवी मिळवली. पुढे चालून श्रीमती तांबे यांनी स्वतःचे योग वर्ग सुरू केले, त्यांच्या कौशल्य आणि योगामध्ये प्रवीणता मुळे प्रचंड प्रतिसाद मिळू लागला. तसेच जिल्हा राज्य आणि राष्ट्रीय स्तरावर होणाऱ्या योग स्पर्धांमध्ये सहभागी होऊन त्यांनी योग क्षेत्रामध्ये आपले प्राविण्य सिद्ध केले. नंतर त्यांना आंतरराष्ट्रीय स्तरावर होणाऱ्या स्पर्धांमध्ये सहभागी होण्याची संधी मिळाली त्या संधीचे त्यांनी सोन केलं. थायलंड तसेच नेपाळ येथे झालेल्या आंतरराष्ट्रीय स्पर्धांमध्ये त्यांनी सुवर्णपदक जिंकून जिल्ह्याचे नाव आंतरराष्ट्रीय पातळीला नेले. हा प्रवास वाटतो तेवढा सोपा नव्हता त्यासाठी त्यांना प्रचंड मेहनत करावी लागली, तसेच अडचणींचा सामना करावा लागला. एकट्या स्त्रीला घरदार सांभाळून मुलांचे भविष्य तसेच स्वतःचे करियर पाहणे वाटते तेवढे सोपे नसते. ते म्हणतात ना जन्म बाईचा बाईचा खूप घाईचा...आईचा, एक ताईचा.... बाहुली होती खेळ खेळायला जाहली मोठी मोहरे काया धम-धमे सारा मांगं जाईचा जन्म बाईचा, बाईचा खूप घाईचा एक आईचा, आईचा, एक ताईचा... मात्र श्रीमती तांबे यांनी हे करून दाखवले व असंख्य महिला ज्यांना भविष्यात काहीतरी करण्याची इच्छा आहे ,उमेद आहे. त्यांच्यासाठी श्रीमती तांबे यांचा प्रवास नक्कीच प्रेरणादायी असेल. वैयक्तिक आयुष्यामध्ये त्यांचा दैनंदिन प्रवास अजूनच थक करतो सकाळी चार वाजता त्यांचा दिवस सुरू होतो सुमारे पाच वाजल्यापासून त्यांच्या बॅच सुरू होतात ते सकाळी दहापर्यंत योग सत्र सुरू असतात. ऑनलाईन ऑफलाईन माध्यमातून संपूर्ण महाराष्ट्रातून योगप्रेमी त्यांना जोडलेले आहेत. तसेच बीड शहरात जवळच असणाऱ्या चराटा गावामध्ये असलेले प्राथमिक आरोग्य केंद्रात त्यांचे नियमित योग सत्र चालू असतात. हे करत असताना घरातील सर्व कामे पाहवी लागतात. जेवढं वाटतं तेवढं हे कदाचित सोपे नाही दुपारी चार पासून संध्याकाळी आठ पर्यंत योग सत्र सुरू असतात.हे सर्व आटोपल्यावर मग रात्रीचा स्वयंपाक वगैरे असे घरातील काम आटपावे लागतात म्हणजेच रात्री ११ ला त्यांचा दिवस संपतो. स्वतःकडे आणि मुलांकडे लक्ष देत एवढा व्याप दैनंदिन आयुष्यात त्या सांभाळतात. तसेच तुलसी संस्थेमध्ये मुला मुलींचे वस्तीगृहात वीकेंडला योग सत्र चालवतात. त्यांच्या आयुष्यातील वाटचाल इतर महिलांच्या भविष्याला दिशा देणारी असेल तसेच केल्याने होत आहे रे आधी केलेची पाहिजे....हे श्रीमती राधा तांबे यांच्या प्रवासातून सर्वांना शिकायला मिळते. त्य मे हार नही मांगुंगा, रार नही टांगुंगा, काल की कपाल पे, लिखता मिटाता हु मे गीत नया गाता हू.....-

- योगतज्ञ डॉ.राधा सचिन तांबे/घोलप, आंतरराष्ट्रीय योग खेळाडू बीड संचालिका, राधिका अॅडव्हान्स योगा सेंटर बीड योग शिक्षक प्रा.आ. केंद्र चराटा बीड

जागतिक महिला दिन आणि आजची स्त्री

वात्सल्य, मातृत्व, मांगल्य, आदिशक्ती

महिलांनी स्वतःच्या हक्कासाठी जो लढा दिला त्याच्या स्मरणार्थ ८ मार्च हा जागतिक महिला दिवस म्हणून साजरा केला जातो. काय होता हा लढा ? तेर संपूर्ण अमेरिका, आणि युरोप सहित जवळपास जगभरातल्या स्त्रियांना विसाऱ्या शतकाच्या सुरुवाती पर्यंत मतदानाचा हक्क नाकारला होता. त्याविरोधात महिलांनी लढा उभारला होता, त्याच वेळी जर्मनीतल्या कम्युनिस्ट कार्यकर्ती क्लारा झेटकिन प्रभावित झाली.

असा एखादा दिवस असावा, ज्या दिवशी जगभरातल्या महिला आपल्या मागण्यासाठी लढ्याचा निर्धार व्यक्त करू शकतील. अशी कल्पना मांडली. १९१० मध्ये कोपनहेगनला झालेल्या परिषदेत ८मार्च हा जागतिक महिला दिन म्हणून ठराव पास झाला. पण भारतात मुंबई येथे ८ मार्च १९४३ रोजी पहिला महिला दिन साजरा झाला. दरवर्षी जागतिक महिला दिवस मोठ्या प्रमाणात साजरा केला जातो. उत्साहात साजरा केला जातो. वर्षभरात ज्या ज्या महिलांनी काही विशिष्ट कार्य केले असते, जसे कला, क्रीडा, साहित्य, शिक्षण, सामाजिक, विशेष कार्य केले असते, विशेष प्राविण्य दाखवले असते, त्या महिलांचा सत्कार केला जातो. सन्मान केला जातो. अनेक संस्था व कार्यालयात महिला दिन साजरा केला जातो. महिला दिन असा निरनिराळ्या ठिकाणी साजरा होत असतानाच मनात अनेक प्रश्न उपस्थित होतात. ते अमादी सहज आहे. अनेक महिलांनी निरनिराळ्या क्षेत्रात उल्लेखनीय कामगिरी केली आहे. सत्तेची पद भूषविली आहेत. त्यांना संधी दिली तर त्या काय करू शकतात हे दाखवून दिले आहे. आपले वेगळेपण सिध्द केले आहे. स्व. इंदिरा गांधी, स्व. सुषमा स्वराज, श्रीमती प्रतिभाताई पाटील, सुमित्राताई महाजन, अशा अजूनही अनेक महिलांनी आपले वेगळेपण सिध्द केला आहे. उच्च पदावर त्या पोहचल्यात.

तेर मेधा पाटकर, यांनी समाजिक कार्यात स्व.तला झोकून दिले आहे. किरण बेदींची प्रशासकीय कारकीर्द, पोलिस प्रशासनात, तिहार जेलमध्ये केलेल्या बदलाने उल्लेखनीय ठरली होती. मीरा बोरवणकर, सुधा मूर्ती आहेत. आजही राजकीय क्षेत्र बघितले तर, डॉ निलम गोरे, सुप्रिया सुळे, पंकजा मुंदे, प्रणिती शिंदे, पुनम महाजन, भावना गवळी, रक्षा खडसे, तर साधना गिरीश महाजन नगराध्यक्षा आहेत. तर रोहिणी खडसे खेवलकर ह्या जिल्हा बँक अध्यक्ष होत्या. या सारख्या महिलांनी राजकीय क्षेत्रात आपलं स्थान निर्माण केलय. अनेक लेखिका आहेत, शिक्षण क्षेत्रातील महिला आहेत, त्यांनी वेगळे स्थान निर्माण केलयं. आजही अनेक महिला प्रशासकीय सेवेत उच्च पदावर कार्य करीत आहेत. मुख्य सचिव, आयुक्त, जिल्हाधिकारी, पोलीस अधिक्षक, तहसीलदार, गट विकास अधिकारी, नगर पालिका मुख्य कार्यकारी अधिकारी, शिक्षणाधिकारी, बँक अधिकारी अनेक क्षेत्र आहेत. कुठलं क्षेत्र चाकी नाही. जुना इतिहास बघितला तर जिजाबाई, राणी लक्ष्मीबाई, आनंदीबाई जोशी, सावित्रीबाई फुले, अशी अनेक उदाहरणे देता येतील. महिलांनी एक वेगळा क्रांतीकारी इतिहास घडवलाय, आनंदीबाई, सावित्रीबाईंनी रत्रीशिक्षणाचा, स्त्रीमुक्तीचा पाया रचला. पुण्यात महिलांसाठी पहिली शाळा काढली. एकूण अठरा शाळा काढल्यात. आई सारखे दैवत साऱ्या जगा मध्ये नाही किंवा जिच्या हाती पाळण्याची दोरी, ती जगाची उध्दारी असे म्हणतो. स्त्री म्हणजे वात्सल्य, स्त्री म्हणजे मांगल्य, स्वी म्हणजे मातृत्व, स्त्री म्हणजे कर्तृत्व, आपण नेहमीच म्हणतो. पण आता दुसऱ्या बाजूचा विचार बघीतला तर सध्या त्या जगाचा उध्दार करणाऱ्या. देवत असणाऱ्या, ज्या स्त्री शक्तीची, मांगल्याची, नवरात्रात पूजा केली जाते. त्या स्त्रियांची परिस्थिती कशी आहे. तीनशे पासष्ट दिवसांत एक दिवस महिला दिवस साजरा करून त्यांचा मानसन्मान केला जातो. ककीच्या तीनशे चौसष्ट दिवसांचे काय ? हा महत्त्वाचा प्रश्न आहे. स्त्रिया कितती सुरक्षित आहेत. रोजच वर्तमानपत्र उघडतो तर त्यात महिलांची शोषण, विनयभंग, बलात्कार, खून अश्या बातम्या असतातच. अगदी पाच-सात वर्षांचे मुलींन पासून तर साठ-पासष्ट वर्षांचे महिलांचा त्यात समावेश असतो. ही अतिशय लाजिरवाणी गोष्ट आहे. समाजात, शाळेत, नोकरीच्या ठिकाणी, नातेवाईकात, प्रवासात, एकटी स्त्री कितती सुरक्षित आहे ? मागील

घडलेली आंध्रप्रदेश मधील बलात्कार व त्यानंतर हत्या, विदर्भभातील हिंणणघाटची घटना, औरंगाबाद, सिल्लोडची घटना, आणी मुंबई, साकीनाका, डोंबिवली, पुणे, नागपूर आदी ठिकाणी घडलेल्या बलात्काराच्या पाशवी घटना. एका स्त्री वर दहा जण बलात्कार करतात. स्त्री अत्याचाराच्या घटना रोज वाचाल असतो.

अशा अनेक आणि दररोज घडणाऱ्या स्त्री अत्याचाराच्या घटना हे काय दर्शवितात ? अनेक कार्यालयात महिला कर्मचाऱ्यांचा विनयभंग सारख्या घटना घडतात, त्यांच शोषण होत, त्या घटना दाखून टाकल्या जातत. अनेक वेळा बायकांसारख्या बांगड्या भरल्या का ? माणून हिणवले जाते. हासुध्दा स्त्रियांचा अपमानच आहे. बांगड्या भर.। बांगड्या भर.। असा शब्द प्रयोग मागे एका दूरचित्रवाणी वरील चर्चेत केला होता, त्यावेळी सामाजिक कार्यकर्त्यां विद्या बाळ यांनी त्यांना खूपच कडक शब्दात फटकारले होते. पण असा सडेतोडपणा सगळ्याच महिलांजवळ नसतो, ज्याची आज गरज आहे. राजकीय क्षेत्रात तर राजकीय क्षेत्रातील महिला विषयी अर्वाच्य बोलणे वाढत आहे. रजीचा अपमान तर होतोच पण शाब्दिक शोषणाचा प्रकार असे त्याला म्हणता येईल. त्यांनी ज्या भावनेने तो शब्दप्रयोग केला जातो तो चुकीचा असतो. स्त्रियांना अनेक भूमिकेतून जावे लागते,... माता.. भगिनी.. पत्नी.. मुलगी. त्या त्या वेळची जीवनातील भूमिका खऱ्या असतात. त्यात निष्ठा असते. तीच तर बांगड्या घालत असते.. माता-भगिनी-पत्नी. तिची असे शब्दप्रयोगांनी हेटाळणी करू नका. खऱ्या अर्थाने ती हिराईन असते. राज्यात महिला आयोग आहे. त्यांनी अशा घटनांची नोंद घेउन संबंधितांवर कारवाई करणे अपेक्षित असते. पण राजकीय दबावामुळे काही होत नाही. घटनांना राजकीय रंग असतो.

-पायल दादासाहेब कदम , वडवणी

तिचे अर्धे आकाश, तू अबला तू ललना न तू सैरंध्री, तू दुर्गा तू चंडी, उठ पुरंधी

जाकच जाती धर्माची बंधने व पुरुषप्रधान व्यवस्थेच्या जात्यात रोज भरडल्या जाणाऱ्या स्त्रीचे आत्मभान जागृत करणारा शिक्षणरूपी प्रकाश ज्योतीबा व सावित्रीबाई फुले हे दाम्पत्य घेवून आले. शिक्षणामुळे स्त्रीमध्ये आत्मविश्वास निर्माण झाला. ती सक्षम बनली. आज प्रत्येक क्षेत्रात तिने स्वतःला सिद्ध केले आहे. परंतु तिच्यातील हे परिवर्तन पचवू शकणारे पुरुष अगदी हाताच्या बोटावर मोजण्या इतपत आहेत. त्यामुळेच तिची कुवत व पात्रता असूनही उच्च व जबाबदारीच्या पदाकरीता तिला डावलले जाते. ते याच पुरुषसत्ताक व्यवस्थेच्या मानसिकतेमुळे. अवहेलनेच्या काट्यांनी, जरी रक्तबंबाळ झाली, नाकारलेल्या प्रत्येक वाटेवर, बाभळी होऊन उगवली आजची स्त्री प्रगतीच्या शिखरावर जरी विराजमान असली, प्रत्येक क्षेत्रात तिला कायद्याने समान दर्जा प्राप्त झाला असला तरी ती तिच्या वाटचाला आलेल्या अर्ध्या आकाशात मुक्तपणे संचारू शकत नाही. कारण आजही ती पुरुषप्रधान संस्कृतीच्या बेड्यात जखडलेली आहे. सक्षम असूनही आपला समाज तिचे अस्तित्व स्विकारायला तयार नाही. म्हणूनच ती कायम समाज व्यवस्थेतील उपेक्षितांच्या यादीत आहे. जणू काही तडजोड अनू अवहेलना तिच्या पाचवीलाच पुजलेली आहे.

मुखकमलावर हास्य, नयनी घन ओथंबलेले, तिचे अर्धे आकाश, आजही अंधारलेले.. आजही समाज स्त्रीकडे कमजोर व उपभोगाची वस्तू याच भावनेने पाहतो. त्यामुळेच तो दोन-तीन वर्षांच्या बालिकेवर अत्याचार करून जाळून मारण्याइतका अमानुषपणे वागत आहे. तसेच सत्तर-ऐंशी वर्षांच्या वृद्धेवरही बलात्कार व्हावा हे मन सुन्न करणारे आहे. एवढंच काय अगदी पोटच्या मुलीला व बहिणीलाही तो आपल्या वासनेची शिकार बनवत आहे. जर ती आपल्या घरातच सुरक्षित नसेल तर इतर ठिकाणी कशी असेल ? तिच्यासाठी सर्वांत सुरक्षित जागा म्हणजे आईचे गर्भगणय होते, पण आजकाल जन्माला येण्याआधीच तिची हत्या केली जाते. का तर ती स्त्री आहे म्हणून. आईच्या गर्भातीही स्त्री, सुरक्षित नसलेली, अभिमन्यू परी पुरती ,चक्रव्यूहात फसलेली... जणू काहीशी अशीच तिची अवस्था झाली आहे. त्रिथे जन्माला येण्याचाच अधिकार तिला नाही तिथे स्वातंत्र्य ही फारच दूरची गोष्ट आहे. वंशवृद्धीसाठी स्त्रीची भूमिका अनन्यसाधारण असल्याने आपल्या संस्कृतीत तिच्यातील मातेचा गौरव केलाजातो. पण स्त्री म्हणून तिची कायमच अवहेलना होते.

ज्या संस्कृतीत मातृत्वाचा सन्मान होतो तिथेच स्त्रित्वाचा अवमान होतो. आपण नक्की कोणत्या संस्कृतीत आहोत हेच कळत नाही. स्त्रीला दिला जाणारा आदरसन्मान व तिची सुरक्षितता यावरूनच त्या समाजाची संस्कृती ओळखली जाते. जोपर्यंत समाजातील प्रत्येक स्त्री ही आपली जबाबदारी आहे असे प्रत्येकाला वाटत नाही तोपर्यंत ती असुरक्षितच राहिल. जरी कायद्याचे सुरक्षा कवच असले तरीही दुर्कर्म करणारे नराधम पुढे येतच राहतील. जग कितीही आधुनिक झाले तरी त्यात स्त्री सुरक्षित असणार नाही. विहारेले वेव्हाच स्त्री मुक्तपणे, तिच्या अर्ध्या नभात, भरले जाईल जेव्हा, बळ तिच्या पंखात त्यासाठी सर्वात आधी स्त्रीकडे बघण्याचा दृष्टीकोन व मानसिकता बदलायला हवी. तिच्या मनात जी भीती, असुरक्षिततेची भावना निर्माण झाली आहे. ती दूर करण्याचा प्रयत्न तुम्ही आम्ही सर्वांनी मिळून करायला हवा. तिच्या आकाशावर दाटलेले मळब दूर केल्यानंतरच खर्चाअर्थाने स्त्री स्वातंत्र्याचा सुर्व उगवेल.

-शौ.माधुरी दत्तात्रय निळकंठ(गुरव), सडीशिक्षिका, जि.प.प्रा.शाळा बेलवाडी

केंद्र वडगाव गुंठा, ता.जि.बीड

महिलांना सक्षम करण्यासाठी खालील उपाय महत्त्वाचे ठरू शकतात:
१. शिक्षणावर भर द्यावा - शिक्षण हे महिलांसाठी सर्वात मोठे हत्यार आहे.
२. स्वतःचा व्यवसाय आणि आर्थिक स्वावलंबन - महिलांनी आर्थिकदृष्ट्या स्वतंत्र होणे गरजेचे आहे.
३. महिला सुरक्षेचे कडक कायदे आणि अॅमलबजावणी - गुन्हेगारी रोखण्यासाठी कठोर कायदे हवेत.
४. समान संधी आणि वेतन - महिलांना पुरुषांच्या बरोबरीने संधी आणि योग्य वेतन मिळायला हवे.
५. लिंग समानतेसाठी समाजाची मानसिकता बदलणे - महिलांकडे संकुचित दृष्टीकोनाने पाहण्याची प्रवृत्ती बदलणे आवश्यक आहे.
आजची स्त्री ही साक्षर, सक्षम आणि आत्मनिर्भर आहे. महिलांमध्ये योगदान केवळ कुटुंबापुरते मर्यादित न राहता आता देशाच्या आणि समाजाच्या विकासात मोठी भूमिका बजावत आहे. महिला दिन केवळ एक सण म्हणून न साजरा करता, तो महिलांच्या सम नेतेचा संदेश देणारा दिवस असायला हवा. प्रत्येकाने आपल्या आयुष्यातील स्त्रियांना प्रोत्साहन द्यावे, त्यांचे कार्य ओळखावे आणि त्यांना पुढे जाण्यासाठी मदत करावी. एका सशक्त स्त्रीमुळे एक सशक्त समाज घडतो आणि त्या समाजामुळे एक प्रगतशील राष्ट्र उभे राहते!

- कु. कांबळे कल्पना बापूराव पीएच.डी. संशोधक विद्यार्थी शिक्षणशास्त्र

